

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 8-го Нолбра — 1838 — Wilno. Wtorek. 8-go Listopada.

ВНУТРЕННЯЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 15-го Октября.

Въ Высочайшемъ Его Императорскаго Величества Приказѣ, отданномъ, въ Царскомъ Селѣ, Октября 25-го дня, изображено:

„Государь Императоръ, изволивъ присутствовать, 16-го сего Октября, при открытіи триумфальныхъ воротъ, воздвигнутыхъ, у Московской заставы въ С. Петербургѣ, въ память подвиговъ Россійскихъ войскъ въ Персіи, Турціи и Польшѣ, въ 1826, 1827, 1828, 1829, 1830 и 1831 годахъ, и изъявивъ при семъ случаѣ вновь Монаршую благодарность Арміи, возобновляетъ также изъявленіе признательности Своей, за вѣрную службу и мужество Адмираламъ, Штабъ и Оберъ-Офицерамъ и нижнимъ чинамъ Флота Его Императорскаго Величества, участвовавшимъ въ последней Турецкой кампаніи, равно какъ тѣмъ, кои были въ военныхъ дѣйствіяхъ противъ Персіанъ, на водахъ Каспійскихъ.“

— Высочайшею Грамотою отъ 15 Сентября Королевско-Прусскій Чрезвычайный Посланникъ и Полномочный Министръ при Венскомъ Дворѣ, Гр. *Малтцанъ*, Всемилостивѣе пожалованъ знаками *Орденъ Св. Анны 1-й степени*.

— Высочайшими Грамотами отъ 17 (29) Июля, Генераль-Маіоры, Начальникъ Подвижныхъ Артиллерійскихъ парковъ Дѣйствующей Арміи, *Серпутовскій* и Командиръ Донскаго Казачьяго Н. 26-го полка, *Хрециатичскій*, Всемилостивѣе пожалованы Кавалерами Императорскаго и Царскаго Ордена Св. Станислава второй степени.

— Высочайшимъ Приказомъ отъ 23 Октября, Его Светлость *Герцогъ Лейхтенбергскій*, прививается въ Россійскую службу, Генераль-Маіоромъ, съ назначеніемъ Шефомъ Кіевскаго Гусарскаго полка.

— Тѣмъ же Приказомъ назначаются: Командиръ Образцоваго пѣхотнаго полка, Генераль-Маіоръ *Люцке*, состоятъ при Его Императорскомъ Высочествѣ Генераль-Инспекторъ по Инженерной части, Командиръ 2-й бригады 3-й Пѣхотной дивизіи, Генераль-Маіоръ *Жерковъ 1-й*, Командиромъ Образцоваго пѣхотнаго полка, съ состояніемъ по Арміи, Командиръ Полоцкаго Егерскаго полка, Генералъ-Маіоръ *Соймоновъ*, Командиромъ 2-й бригады 3-й Пѣхотной дивизіи, Эстляндскаго Егерскаго полка Подполковникъ *Жигаловъ*, Командиромъ Новоингерманландскаго Пѣхотнаго полка. Увольняется отъ службы по домашнимъ обстоятельствамъ, Адыютантъ Командующаго Резервными батареями 2-й и 3-й Артиллерійскихъ дивизій, Генераль-Лейтенантъ *Ваксмута 1-го*, Лейбъ Гвардіи 2-й Артиллерійской бригады Капитанъ *Голенищевъ-Кутузовъ*, Подполковникъ и съ мундиромъ. (Р. И.)

— Высочайшимъ Приказомъ, 3-го Октября, произведенъ за отличіе оказанное при высадкѣ десантнаго отряда на восточный берегъ Чернаго моря и въ дѣйствіяхъ противу *Горцевъ*, состоящихъ по особымъ порученіямъ при Начальникѣ Главнаго Морскаго Штаба, Гвардейскаго Экипажа Капитанъ 1-го ранга *Себребряковъ* въ Контръ-Адмиралы, съ назначеніемъ въ Свиту Его Императорскаго Величества, Адыютантъ Начальника Главнаго Морскаго Штаба, Гвардейска-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, 15-go Października.

W Najwyższymъ Jego Cesarskiej Mości Rozkazie Dziennym, danym w Carskiem-Siele, dnia 23 Października, wyrażono:

„CESARZ Jego Mość, raczywszy być obecnym, 16-go teraź. Października, przy odkryciu bramy tryumfalnej, wystawionej, przy Moskiewskich rogatkach, w St. Petersburgu, na pamiątkę wielkich czynów wojsk Rosyjskich w Persyi, Turcyi i Polsce, w latach 1826, 1827, 1828, 1829, 1830 i 1831, i oświadczywszy przy tém zdarzeniu nauwo MONARSZĄ wdzięczność Armii, ponawia także wynurzenie wdzięczności za wierną służbę i mężstwo, Admiralom, Sztab-i Ober-Oficerom, i niższym rangom Floty Jego CESARSKIEJ MOŚCI, którzy uczestnikami byli w ostatniej kampanii Turецkiej, równie, jako i tym, którzy byli w działaniach wojennych przeciwko Persom, na Kaspijskich wodach.“

Przez Najwyższy Dyplomata, 15-go Września, Królewsko-Pruski Nadzwyczajny i Pełnomocny Minister przy dworze Wiedeńskim, Hrabia *Maltzahn*, Najlaskawiej udarowany znakami Orderu Sw. *Anny pierwszego stopnia*.

— Przez Najwyższe Dyplomata, 17 (29) Lipca, Jenerał-Majorowie, Naczelnik Ruchomych parków Artylleryjskich Armii Działającej, *Sierputowski* i Dowódzca Dońskiego półku Kozackiego N. 26-go, *Chrezczaticki*. Najlaskawiej mianowani Kawalerami Cesarzkiego i Królewskiego Orderu Sw. *Stanisława drugiego stopnia*.

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny pod dniem 23-m Października, Jaśnie Oświecony *Xiąże Leuchtenbergski*, przyjęty do służby Rosyjskiej w randze Jenerał-Majora, z mianowaniem Szefem Kijowskiego półku *Huzarów*.

— Przez tenże Rozkaz Dzienny naznaczeni: Dowódzca Wzorowego półku pieszego, Jenerał-Major *Lutze*, zostawać przy Jego CESARSKIEJ WYSOKOŚCI Jeneralnym Inspektorze części Inżyniernej. Dowódzca 2-jej brygady 3-jej dywizyi Pieszej, Jenerał-Major *Żerkow 1-szy*. Dowódzca Wzorowego półku Pieszego, z liczeniem się w Armii. Dowódzca Potockiego półku Strzelców, Jenerał-Major *Sojmonow*, Dowódzca 2-jej brygady 3-jej dywizyi Pieszej. Półkownik Estońskiego Półku Strzelców *Żigalow* Dowódzca Nowoingermanlandzkiego półku Pieszego. Uwolnieni ze służby dla domowych okoliczności, Adjutant Dowodzącego Odwodowemi bateriami 2-jej i 3-jej dywizyi Artylleryjskich, Jenerał-Porucznik *Waksmuta 1-go*, Kapitan 2-jej Artylleryjskiej brygady *Goleniszczew-Kutuzow*, w randze Półkownika z mundurem.

— Przez rozkaz dzienny CESARSKI z d. 3 b. m., zostający do szczególnych poleceń przy Naczelniku Sztabu głównego morskiego, Kapitan 1-jej klasy ekwipażu gwardyi *Serebrjakow*, za odznaczenie się przy wylądowaniu oddziału wojsk na wschodni brzeg Morza Czarnego i w potyczkach z Góralami, mianowany został Kontr-Admiralem, z przeznaczeniem do orszaku Jego CESARSKIEJ MOŚCI; Adjutant Naczelnika Sztabu Głównego Morskiego, Kapitan-Lejtnant ekwipażu Gwardyi von

го Экипажа Капитанъ-Лейтенантъ фонъ Глазенапъ 1-й назначенъ Флигель-Адъютантомъ къ Его Императорскому Величеству.

— Высочайшимъ Приказомъ отъ 8 Октября, Членъ Общаго Присутствія Артиллерійскаго Департамента Военнаго Министерства, Флигель-Адъютантъ, Лейб-Гвардіи Конной Артиллеріи Полковникъ Графъ Кушелевъ, назначается Исправляющимъ должность Вице-Директора того же Департамента, съ оставленіемъ въ званіи Флигель-Адъютанта.

— Государь Императоръ, въ слѣдствіе всеподданнѣйшаго доклада Г. Министра Народнаго Просвѣщенія объ отличномъ устройствѣ, найденномъ имъ въ Училищахъ Дерптскаго Ученнаго Округа, Всемилостивѣйше повелѣть соизволилъ: объявить Попечителю Дерптскаго Учебнаго Округа, Генераль-Лейтенанту Крафстрему, особое Монаршее благоволеніе. Сверхъ сего 11-го Октября пожалованы Кавалерами: Ордена Св. Равноапостольнаго Князя Владимира четвертой степени: — Ректоръ Дерптскаго Университета, Ординарный Профессоръ Нейе; Ордена Св. Анны третьей степени: Ординарный Профессоръ Пироговъ и Директоръ Рижской Гимназіи, 7 класса Напирскій. Того же числа пожалованъ Кавалеромъ Ордена Св. Анны третьей степени, Московскаго Университета Ординарный Профессоръ Иноземцевъ. (А. В.)

— Въ Высочайшемъ Указѣ за собственноручнымъ Его Императорскаго Величества подписаніемъ данномъ Правительствующему Сенату, 1-го Октября, изображено: „Уволивъ Московскаго Военнаго Генераль-Губернатора, Генерала отъ Кавалеріи Князя Голицина, согласно съ просьбою его, на одинъ годъ за границу, для излеченія болѣзни, Повелѣваемъ: на время отсутствія его, возложить исполненіе обязанностей званія Военнаго Генераль-Губернатора, на Московскаго Команданта Генераль-Лейтенанта Стаалъ, Гражданскою же частью управлять Московскому Гражданскому Губернатору, на основаніи Свода Законовъ Тома 2-го, статьи 266“.

— По опредѣленію Правительствующаго Сената, объ испрошеніи Высочайшаго разрѣшенія, какимъ чиномъ слѣдуетъ именоваться Председателю Гродненской Уголовной Палаты Анисимову, Г. Министръ Юстиціи вносилъ записку по сему предмету въ Комитетъ Гг. Министровъ. — Его Императорское Величество, по положенію Комитета, 4-го сего Октября Высочайше повелѣть соизволилъ: 5-го класса Анисимова, который состоялъ въ 6-мъ и 5-мъ классахъ болѣе 11 лѣтъ, утвердить въ чинѣ Статскаго Советника, со старшинствомъ со дня поступленія его Советникомъ въ Гродненское Губернское Правленіе, т. е. съ 29 Ноября 1836 года.

— По Положенію Комитета Гг. Министровъ, состоявшемуся 23-го мѣсяца Августа Государь Императоръ Высочайше повелѣть соизволилъ: Въ видѣ опыта, распространить на шесть лѣтъ на Россійскіе корабли, начиная съ будущаго 1839 года, то же самое право, какимъ пользуются иностранныя суда въ отношеніи привоза и распродажи на счетъ шкиперовъ и матросовъ иностранныхъ товаровъ, на основаніи 425 и 426 статей Свода Уставовъ Таможенныхъ, дозволивъ имъ равномерно покупать у Россійскихъ купцовъ первыхъ двухъ гильдій Россійскіе товары, для отвоза за границу, съ тѣмъ однако же, чтобы таковой привозъ и вывозъ былъ дозволенъ тѣмъ только шкиперамъ и матросамъ Россійскихъ кораблей, кои будутъ прѣзжать изъ-за границы, и выѣзжать за границу, а не изъ одного Россійскаго порта въ другой, и чтобы шкипера и матросы, замѣченные въ допущеніи другихъ лицъ, не платящихъ гильдейскихъ повинностей, къ производству подъ ихъ именемъ застрахованнаго торга, подвергаемы были, сверхъ установленнаго за сіе денежнаго штрафа, по статьѣ 551 Свода Устава о пошлинахъ, лишенію навсегда права привозить отъ своего имени для продажи товары, равно какъ и закупать оныя.

— Императорская Россійская Академія, на основаніи своего Устава и по предложенію Г. Президента, избрала единогласно, въ 15-й день Октября сего 1838 года, въ действительные свои Члены, Г. Тайнаго Советника, Министра Юстиціи, Дмитрія Васильевича Дашкова. (С. Ш.)

— Государь Императоръ, по положенію Комитета Гг. Министровъ, въ слѣдствіе представленія Г. Министра Внутреннихъ Дѣлъ состоявшемуся, Высочайше повелѣть соизволилъ: опредѣлить въ Городъ Вильно Городоваго Архитектора, съ производствомъ ему жалованья, такъ же какъ и въ прочихъ городахъ, по тысячи двѣсти рублей въ годъ изъ городскихъ доходовъ и должность сію считать въ X классѣ.

— Правительствующій Сенатъ слушалъ рапортъ Г. Министра Внутреннихъ Дѣлъ, касательно утвер-

Glazenap 1, мѣнованы został Fligel Adjutantem Jego Cesarskiej Mości.

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 8-go Października, Członek Ogólnego Urzędu Artylleryjskiego Departamentu Ministerjum Wojny, Skrzydłowy Adjutant, Półkownik Konnej Gwardyi Artylleryjskiej Hrabia Kuszelew, naznaczony Sprawującym obowiązkiem Vice-Dyrektora tegoż Departamentu, z pozostaniem w nazwanu Skrzydłowego Adjutanta.

— CESARZ Jego Mość, na skutek najuniższego przełożenia P. Ministra Narodowego Oświecenia, o odznaczającym się urzędzeniu, znalezione przez w Szkołach Dorpackiego Okręgu Szkolnego, Najłaskawiej rozkazać raczył: oświadczyć Kuratorowi Dorpackiego Okręgu Szkolnego, Jenerał-Porucznikowi Krafstremowi, szczególne Monarsze zadowolenie. Nadto 11-go Października mianowani zostali Kawalerami Orderu Sw. Równego z Apostołami Xięzcia Włodzimierza czwartego stopnia: — Rektor Uniwersytetu Dorpackiego, Zwyczajny Professor Neye; Orderu Sw. Anny trzeciego stopnia: Zwyczajny Professor Pirohow i Dyrektor Gimnazjum Ryżskiego, 7-ej klasy Napierski. Dnia tegoż mianowany Kawalerem Orderu Sw. Anny trzeciego stopnia, Zwyczajny Professor Uniwersytetu Moskiewskiego, Inoziemcew. (G. S. P.)

— W Najwyższym ukazie, z własnoręcznym Jego Cesarskiej Mości podpisem, do Rządzącego Senatowi, dnia 1 Października wydanym, wyrażono: „Uwolniony Moskiewskiego Wojennego Jenerał-Gubernatora, Jenerała Jazdy Xięzcia Golicyna, stosownie do jego prośby, na rok jeden za granicę, dla poratowania zdrowia, Rozkazujemy: aby przez czas jego nieobecności, sprawowanie obowiązków Wojennego Jenerał-Gubernatora, poruczonem było Komendantowi miasta Moskwy, Jenerał Porucznikowi Staal, a zarząd wydziałem cywilnym, Moskiewskiemu Cywilnemu Gubernatorowi, na zasadzie art. 266, Tomu 2, Połączenia Praw.“

— Z powodu postanowienia Rządzącego Senatowi, względem wyjednania MONARSZEGO rozstrzygnięcia na pytanie: jaką rangą ma się tytułować Prezes Grodzieńskiej Izby Sądu Kryminalnego Anisimow, P. Minister Sprawiedliwości przedstawił o tém Komitetowi PP. Ministrów, na którego zdanie Jego Cesarska Mość, d. 4 b. m. raczył rozkazać: 5 klasy Anisimowa, który zostawał w 6 i 5 klasie przez lat przeszło 11, zatwierdzić w randze Radcy Stanu, ze starszeństwem od dnia mianowania jego Radcą Grodzieńskiego Rządu Gubernialnego, to jest, od d. 29 Listopada 1836 roku.

— Po nastąpieniu postanowienia Komitetu PP. Ministrów 23-go zeszłego Sierpnia, CESARZ Jego Mość Najwyżej rozkazać raczył: W sposobie doświadczenia, rozciągnąć na sześć lat na okręty Rossyjskie, zaczynając od przyszłego 1839 roku, toż samo prawo, jakiego używają okręty zagraniczne, względnie przywozu i wyprzedaży na rzecz szyprow i majątkow, towarów zagranicznych, na osnowie 425 i 426 artykułów Połączenia Ustaw Celných, dozwołwszy im również kupować u kupców Rossyjskich pierwszych dwóch gild towarów Rossyjskie, dla wywozu za granicę, z tѣm atoli zastrzeżeniem, ażeby ten przywóz i wywóz dozwalany był tym tylko szyprom i majątkow okrętów Rossyjskich, którzy będą przyjeżdżali zza granicy i wyjeżdżali za granicę, nie zaś z jednego portu Rossyjskiego do drugiego, i ażeby szyprowie i majątkowie, zanotowani w dopuszczeniu innych osób, gildyjnych powinności nieplacących, do prowadzenia pod ich imieniem handlu zaasekurowanego, ulegali, oprócz ustanowionego za to sstrafu pieniężnego, na mocy 551 artykułu Połączenia Ustawy o poszlinach, pozbawieniu na zawsze prawa przywożenia pod swoim imieniem na sprzedaż towarów, również, jak i ich zakupowania.

— CESARSKA Akademia Rossyjska, na osnowie Ustawy swojej i na przełożenie P. Prezydenta, 15-go Października 1838 roku, jednogłośnie obrała, Rzeczywistym Członkiem swoim, P. Radcę Tajnego, Ministra Sprawiedliwości, Dymitra Wasilewicz Dażkowa. (P. P.)

— CESARZ Jego Mość po nastąpieniu postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, na skutek przedstawienia P. Ministra Spraw Wewnętrznych Najwyżej rozkazać raczył: naznaczyć do miasta Wilna Architekta Miejskiego, z wydawaniem mu płacy, także, jak i w innych miastach, po tysiąc dwieście rubli rocznie z dochodów miejskich i obowiązek ten uważać w X klasie.

— Rządzący Senat słuchali raportu P. Ministra Spraw Wewnętrznych, względnie utwierdzenia aktów o za-

ждения актовъ о размѣнѣ чрезполосныхъ земель по помѣщичьимъ имѣніямъ, заложенными въ Приказахъ Общественнаго Прозрѣнія. Приказали: Слѣдуя правилу, принятому по Опекунскимъ Совѣтамъ и по Государственному Заемному Банку, въ указахъ Правительствующаго Сената отъ 19-го Марта 1837 года къ исполненію предписанному, Правительствующій Сенатъ, согласно представленію Г. Министра Внутреннихъ Дѣлъ, полагаетъ: все Гражданскія Палаты разрѣшить, чтобы въ случаѣ поступленія въ оныя просьбы отъ помѣщиковъ объ утвержденіи миролюбиваго размѣна чрезполосныхъ земель, принадлежащихъ къ заложеннымъ въ Приказахъ Общественнаго Прозрѣнія имѣніямъ, утверждали составленные на сей конецъ акты, не испрашивая на то предварительно согласія Приказа, если только таковыя имѣнія за несправность въ платежѣ лежащихъ на нихъ по залогу долговъ не подвергаются описи. И о томъ въ оныя Палаты, а для дачи такового же разрѣшенія Уезднымъ Судамъ и во все Губернскія и Областныя Правленія послать указы, таковыми уведомить Г. Министра Внутреннихъ Дѣлъ, Военныхъ Губернаторовъ управляющихъ Гражданскою частію и Гражданскихъ Губернаторовъ, и припечатать въ собраніи Законовъ въ 1-мъ отдѣленіи. (По 1-му Департаменту.) (Опб. 19 Октября 1838 г.) (С. В.)

— Въ 42 номерѣ Коммерческой Газеты 1837 года было объявлено отъ Министерства Финансовъ, о прозрѣтіи, съ Высочайшаго Его Императорскаго Величества разрѣшенія, въ устьѣ рѣки Невы новаго прямого фарватера, для удобнѣйшаго судоходства между С. Петербургомъ и Кронштадтомъ, объ открытіи сѣверной части онаго, на ширинѣ 40 сажень, для хожденія симъ путемъ кораблей и судовъ и о закрытіи входа въ старый большой корабельный фарватеръ подводною дамбою на 310 сажняхъ. Съ тѣхъ поръ новый этотъ путь сдѣланъ практически; но окончательное очищеніе фарватера продолжалось еще въ южной его части на остальныхъ двадцати сажняхъ всей 60 саженовой его ширины.

Нынѣ работы по проведенію въ семь мѣстѣ прямого фарватера совершенно окончены, не взирая на то, что въ производствѣ оныхъ встрѣчались чрезвычайныя затрудненія, при дѣйствіи черпальныхъ машинъ на открытомъ мѣстѣ, каковъ конецъ Невскаго фарватера, гдѣ переменяющаяся высота воды, вѣтры и водненіе причиняли безпрерывныя помѣшательства въ дѣйствіяхъ. Не малое препятствіе въ сихъ работахъ противопоставлялъ и твердый грунтъ рѣки, состоящій во многихъ мѣстахъ, изъ мелкаго, крѣпкослажавшагося ила, для чего однихъ ковшеи черпальныхъ машинъ было бы недостаточно; но съ помощію нарочно для сего придуманныхъ большихъ борозъ, которыя разрыхляли грунтъ и такимъ образомъ дѣлали его доступнымъ для подъема черпаками, работы шли съ успѣхомъ, и фарватеръ Невы въ длину и во всю ширину въ совершенно прямомъ направленіи выровненъ и доведенъ начисто до 9 футовой глубины, — достаточной, какъ извѣстно, для торговаго судоходства.

Выгоды сего дорогаго стоющаго предпріятія довольно извѣстны и не требуютъ дальнѣйшаго изложенія. Одно только считается неизлишнимъ приобокупить, что по сіе время непримѣтно было въ сѣмъ фарватерѣ новыхъ наносовъ и на случай появленія таковыхъ въ послѣдствіи, оставлены въ готовности пароходъ и нужныя черпальныя машины.

(К. Г.)

— По свѣдѣніямъ, напечатаннымъ въ Журналѣ Мануфактуръ сего года, общее количество салныхъ свѣчъ, выдѣльваемыхъ на заводахъ въ Россіи, простирается до 445,063 пуд.; въ томъ числѣ: въ С. Петербургѣ 109,000 пуд., въ Ростовѣ и другихъ городахъ Ярославской Губерніи 66,656 пуд.; въ Одессѣ 18,000 пуд.; такое же количество доставляютъ заводы по Губерніямъ: Рязанской, Черниговской и Херсонской; отъ 10 до 14,000 пуд. по Бессарабской Области и по Губерніямъ: Вологодской, Вольнской, Казанской, Кіевской, Московской, Пермской, Полтавской и Харьковской.

Самое большое производство восковыхъ свѣчъ въ Казани: на тамошнихъ заводахъ приготавливаютъ до 24,000 пуд.; въ Екатеринбургѣ около 4,000 пуд.; и отъ 1,000 до 2,000 пуд. на заводахъ въ Губерніяхъ: Кіевской, Московской, Нижегородской и Смоленской. Вообще на всехъ заводахъ въ Россіи выдѣляется восковыхъ свѣчъ 40,350 пудовъ.

Заводовъ стеаринныхъ свѣчъ немного; большую частію они учреждены въ послѣдніе три года. Числа ихъ, сколько извѣстно, простирается до 15 но вообще производство этихъ свѣчъ незначительно; въ С. Петербургѣ два завода, въ Москвѣ девять, въ Орлѣ и въ Нѣжинѣ по одному. (К. Г.)

маніе gruntów w szachownicach po majątkach obywatelskich, danych na ewikcyą Urzędem Powszechnego Opatrzania. Rozkazali: Idąc za prawidłem, przyjętym w Radach Opiekunichych i w Pożyczkowym Banku Państwa, w ukazachъ Rzadzającego Senatu pod dnem 19 m Marca 1837 roku do wypełnienia zaleconem, Rzadzacy Senat zgodnie z przedstawieniem P. Ministra Spraw Wewnetrznych mniema: wszystkimъ Izdom Cywilnymъ dozwolici, ażeby w razie podania do nichъ prosbъ od obywateli o utwierdzenie ugodliwej zamiany gruntów w szachownicach, należących do majątków, danych na ewikcyą Urzędem Powszechnego Opatrzania, utwierdzały sporządzone w tymъ celu akta, nie prosząc na to poprzedniczo zgodzenia się Urzędu Powszechnego Opatrzania, jeżeli tylko majątki takie za nieregularność w płaceniu opatychъ na nichъ z mocy ewikcyi długowъ niepodpadają inwentacyi. I o témъ do tychъ Urzędów, a dla dania takiegożъ rozwiązania Sądом Powiatowymъ i do wszystkichъ Gubernialnychъ i Obwodowychъ Rządówъ postać ukazy, również przez ukazy uwiadomicъ PP. Ministra Spraw Wewnetrznych, Gubernatorówъ Wojennychъ zarządzającychъ sprawami Cywilnymi, tudzieżъ Cywilnychъ Gubernatorówъ, i wydrukować w zbiorze Prawъ w 1. m oddziale. (Z 1-go Departamentu). Opb. 19 Października 1838 r. (G. S.)

— W 42-m Numerze Gazety Handlowej roku 1837-go było ogłoszono od Ministeriumъ Skarbu, o wykopaniu, z Najwyższego Jego Cesarskiej Mości dozwolenia, w ujściu rzeki Newy, nowego prostego farwatu, dla dogodniejszej żeglugi między S. Petersburgiemъ a Kronsztadtemъ, o otwarciu północnej jego części, na szerokości 40 sążni, dla pływania tą drogą okrętów i statków i o zamknięciu wejścia do staroego wielkiego farwatu okrętowego dambą podwodną na 310 sążni. Od tego czasu nowa ta droga zrobiła się praktyczną; ale ostateczne oczyszczenie farwatu trwało jeszcze w południowej jego części na pozostałychъ dwódziesiętu sążniachъ całej szerokości, 60 sążni wynoszącej.

Teraz roboty około przeprowadzenia na témъ miejscu prostego farwatu zupełnie są ukończone, pomimo tego, że w ichъ wykonaniu napotykanе były nadzwyczajne trudności, w działaniu machin czerpalnychъ na miejscu otwartém, jakimъ jest koniecъ farwatu Newskiego, gdzie odmienna wysokość wody, wiatry i fale nieustannie przeszkadzały robocie. Nie małą też przeszkodą był w tychъ robotachъ i twardy gruntъ rzeki, składający się w wielu miejscachъ, z drobnego, mocno zsiadłego iłu, do czego same kowsze machin czerpalnychъ bytyby niedostatecznymi; ale za pomocą umyślnie do tego wynalezionychъ bron wielkichъ, które gruntъ spulchniały i tymъ sposobemъ czyniły go dostępnymъ dla wydobycia czerpakami, roboty szybko się wykonywały, i farwatekъ Newy wzdłuż i przez całą szerokość w zupełnie prostymъ kierunku został wyrównany i doprowadzony na czysto do głębokości 9 stop, — dostatecznej, jak wiadomo, dla żeglugi handlowej.

Korzyści tego kosztownego przedsięwzięcia dosyć są wiadome, i nie potrzebują innychъ opisów. Jedno tylko nie zbytecznymъ będzie dodać, że dotądъ niepostrzeżono na tymъ farwacie nowychъ napływów, i na przypadekъ ichъ okazania się w czasie późniejszymъ, stoją w gotowości parochod i potrzebne machiny czerpalne. (G. H.)

— Podługъ wiadomości, udzielonychъ w Dzienniku Rękodziel roku terażniejszego, ogólna ilośćъ świecъ łojowychъ, wylewanychъ na fabrykachъ w Rossyi, wynosi 445,063 pud.; w liczbie tej: w S. Petersburgu 109,000 pudów, w Rosławie i innychъ miastachъ Gubernii Jarosławskiej 66,656 p.; w Odessie 18,000 p.; takążъ ilośćъ dostarczają fabryki Gubernij: Riazanńskiej, Czernihowskiej i Chersonńskiej; od 10 do 14,000 pudów w Obwodzie Bessarabskimъ i w Guberniachъ: Wołogodzkiej, Wołyńskiej, Kazańskiej, Kijowskiej, Moskiewskiej, Permьskiej, Połtawskiej i Charkowskiej.

Największy wyróbъ świecъ woskowychъ jest w Kazaniu: w fabrykachъ tamecznychъ robią do 24,000 pudów; w Ekaterynburgu około 4,000 p., i od 1,000 do 2,000 pudów w fabrykachъ Gubernij: Kijowskiej, Moskiewskiej, Niżegorodzkiej i Smoleńskiej. W ogólności we wszystkichъ fabrykachъ w Rossyi wyrabiają świecъ woskowychъ 40,350 pudów.

Fabrykъ świecъ stearynowychъ jeszcze nie wiele, po większej części są one założone w ostatnichъ trzechъ latachъ. Jest ichъ, ile wiadomo, do 15, ale w ogólności ilośćъ wyrabiania świecъ tychъ nie jest znaczną; w S. Petersburgu znajdują się dwie fabryki, w Moskwie dziewięć, w Orle i w Nѣżynie po jednej. (G. H.)

Одесса, 11-го Октября.

Железный пароходъ *Inkermann*, о прибытіи котораго въ нашъ портъ мы извѣстили, имѣть въ длину на палубѣ 137 Англ. футовъ, въ ширину 23, и въ глубину 9. Киль, доволно тонкій, и всѣ корабельные члены въ этомъ пароходѣ, равно какъ и обшивка его палубы, деревянные; наружная же обшивка какъ надводной, такъ и подводной части изъ листовато желѣза, толщею отъ половины до четверти дюйма; толщина этой обшивки постепенно уменьшается отъ нижней части парохода къ верхней. Этотъ родъ постройки выгоденъ въ томъ отношеніи, что доставляетъ возможность кораблю погружаться очень мало въ воду; „*Inkermann*“ теперь сидитъ въ водѣ не болѣе какъ на $3\frac{1}{2}$ фута.

— Въ некоторыхъ мѣстахъ Бессарабской Области свирѣпствовала 12-го Сентября сильная буря, сопровождавшаяся проливнымъ дождемъ и ударами молніи. Во время этой бури въ Г. Аккерманѣ загорѣлся отъ удара молніи домъ, который совершенно сгорѣлъ; въ Г. Килии всѣ улицы залиты были водою, вышиною въ полтора аршина, отъ чего повреждено несколько домовъ и другихъ заведеній; а въ Г. Тузлахъ напоромъ воды снесены въ Бернаское озеро двѣ женщины, изъ которыхъ одна спасена, а другая утонула.

— Заграничныя извѣстія продолжаютъ быть выгодны для нашей торговли. Требования изъ Англіи поддерживаются; во Франціи также обнаруживается, по видимому, потребность въ пшеницѣ; въ Ливорно проданы большіе ея запасы. Здѣсь цѣна зерноваго хлѣба не упадетъ.

— Изъ Парижа пишутъ, что одно судно, вышедшее изъ Одессы, съ грузомъ льнянаго сѣмени, и отправленное прямо въ Дюнкеркъ, допущено было въ этотъ портъ, не подвергаясь карантинному очищенію. Можно надѣяться, что подобная мѣра, принята будетъ и въ другихъ Французскихъ портахъ на Океанѣ; но неизвѣстно еще будетъ ли она введена во Франціи какъ общее законное правило. (О.Г.Ц.П.)

(Изъ Вилен. Губерн. Вѣд.)

О вносѣ суммъ на возведеніе въ Г. Вильнѣ Экзерциргауза.

На возведеніе въ городъ Вильнѣ каменнаго для войскъ Экзерциргауза, Дворянство Виленской Губерніи, журналомъ онаго, во время, прошедшихъ выборовъ, изъявило желаніе пожертвовать 40,000 руб. ассигн.; сумма эта, по распоряженію Губернскаго Начальства, согласно составленной Г. Губернскимъ Предводителемъ Дворянства раскладкѣ, должна быть внесена съ 403,085 окладныхъ душъ; собственно помѣщичьихъ, левныхъ, поезуитскихъ и духовныхъ имѣній, а такъ же 221 дворянскихъ людей, то есть: во 2-й половинѣ сего 1838 и первой половинѣ 1839 годовъ по $3\frac{1}{2}$, а во второй половинѣ 1839, по $3\frac{1}{2}$ коп. ассигн. со всякой души, превышка же предположенной суммы, именно 330 руб. 60 коп. ассигн. оставаться будетъ запаснымъ капиталомъ.

О сборѣ означенной суммы, посредствомъ Уздвнхъ Казначействъ при платежѣ казенныхъ податей, отъ Г. Начальника Губерніи предложено Виленской Казенной Палатѣ. Почему Губернское Правленіе, о непремѣнномъ вносѣ помѣннутой суммы владельцами сказанныхъ имѣній въ опредѣленные сроки, симъ для вѣдома каждаго объявляетъ.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Франція

Парижъ, 31-го Октября.

Г. Дюпень вчера прибылъ въ Парижъ и сегодня утромъ имѣлъ у Короля аудіенцію.

— Кажется теперь окончательно определено созваніе Палаты на 24 Декабря с. года.

— Легитимическій Журналъ *la France* неперестаетъ извѣщать опасенія о состояніи здоровья Короля. Несмотря на всѣ оффиціальныя опроверженія, онъ содержитъ во вчерашнемъ своемъ номерѣ слѣдующее замѣчаніе: „Рышительно увѣряютъ насъ опять, что здоровье Людвига Филипа, возбуждаетъ величайшее опасеніе. Ноги его ежедневно перевязываютъ по нѣскольку разъ, и одна заслуживающая вниманія особа увѣряла насъ, что Король при посѣщеніи въ послѣдній разъ театра, сопровождаемъ былъ своимъ Лейбъ-Медикомъ.“

— У здѣшнихъ содержительницъ модъ и швей сдѣлано въ последнее время много заказовъ для Принцессы Вейрской, а вчера Карлистскій курьеръ съ приготовленными вещами будто отправился въ главную квартиру.

— Маршалъ Клозель 29 ч. с. м. отправился на пароходѣ *Chimère* изъ Тулона въ Алжиръ.

Одесса, 11-го Паўдзiernика.

Железный стаякъ паровы *Inkermann*, о прибытіи котораго до порта нашего было жу doniesiono, ма дѣугоści на покѣдзие 137 stop angielskich, szerokości 23, a глѣбокоści 9 stop. Spód, który dosyć jest cienki, oraz wszystkie części tego statku i obicie pokładu jego, są zrobione z drzewa; zewnatrz tylko obity jest całkiem żelazną blachą, od ćwierci do pół-cala grubości mającą; grubość tej blachy, od spodniej ku wierzchniej części statku, stopniowo się zmniejsza. Rodzaj ten budowy statków dogodny jest z tego względu, że bardzo mało погружаја się w wodę; obecnie *Inkermann* zanurzony jest tylko na $3\frac{1}{2}$ stop.

— W niektórych okolicach obwodu Bessarabskiego panowała 12 Września wielka burza, z ulewą i piorunami. W Akermanie, podczas tej burzy piorun zapalił dom, który zgorzał do szczytu; w mieście Kili, wszystkie ulice zalane były wodą, na półtora arszyna wysokości, przez co kilka domów i innych zabudowań jest uszkodzonych; w miasteczku zaś Tuzlach, uniesione zostały pędem wody do jeziora dwie kobiety, z których jedną uratowano, a druga utonęła.

— Zagraniczne wiadomości ciągle są dla naszego handlu pomyślne. Obstalunki do Anglii jeszcze trwają; we Francji, jak się zdaje, zaczyna się także okazywać potrzeba pszenicy; w Liwornie sprzedano wielkie jej zapasy. Cenazboża tu nie spada.

— Donoszą z Paryża, iż statek, który odpłynął z Odessy z ładunkiem siemienia lnianego i był adresowany wprost do Dunkierki, wpuszczony został do tego portu, bez odbycia oczyszczenia kwarantannowego. Można się spodziewać, że podobne postępowanie zachowane będzie i w innych portach francuzkich, na Oceanie; nie wiadomo jednak, czyli będzie wydany we Francji ogólny w tej mierze przepis. (G.R.K.P.)

(Z Wileńskiej Gazety Gubernialnej.)

О вношеніи суммъ на выбудование в м. Вильнѣ Экзерциргауза.

На выбудование в мѣстѣ Вильнѣ муrowаного для войскъ Экзерциргауза, Dworzanstwo Gubernii Wileńskiej, żurnalem swoim, w czasie wyborów przeszłych, oświadczyło chęć ofiarowania 40,000 rubli assygnacyjnych; summa ta, podług rozporządzenia Zwierzchności Gubernialnej, zgodnie z ułożonym przez P. Gubernialnego Marszałka Dworzanstwa rozkładem, powinna być wniesiona od 403,085 duz podatkowych, właściwie obywatelskich, lennych, pjezuickich i duchownych majątków; tudzież 221 ludzi dworskich, to jest: w 2-ej połowie terażniejszego 1838 r. i 1-iej połowie 1839 roku, po $3\frac{1}{2}$, a w drugiej połowie 1839 po $3\frac{1}{2}$ kop. assyg. od każdej duszy, przewyżka zaś pomienionej summy, mianowicie 330 rubli 60 kop. assyg. będzie zostawała jako kapitał zapasny.

О поборзе суммъ помиеиоей, за поірдзеднествомъ Подскарбствъ Паваіатовыхъ пры оплациу податковъ skarbowych, od P. Naczelnika Gubernii, polecono Wileńskiej Izbie Skarbowej. Dla czego Rząd Gubernialny, o nieodmiennem wnoszeniu pomienionej summy, przez właścicieli wyrażonych majątków w naznaczonych formach, przez niniejsze dla wiadomości każdego obwieszczą.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

FRANCYA.

Paryż, dnia 31 Paўdзiernika.

P. Dupin wczora przybył do Paryża, dzisiaj rano miał u Króla posłuchanie.

— Zdaje się bydz teraz ostatecznie postanowionem zwołanie Izby na 24 Grudnia r. t.

— Dziennik legitymistyczny, *la France*, nie przestaje wyrażać obawy o stanie zdrowia Króla. Pomimo wszystkich uzdrowych zaprzeczeń, zawiera on jeszcze we wczorajszym swym numerze następujące uwiadomienie: „Zapewniają nas znowu że stan zdrowia Ludwika Filipa, wzbudza największą obawę. Nogi jego muszą bydz codziennie po razy kilka obwiązywane, a pewna, wiary godna, osoba zapewniała, że Król podczas ostatniego swojego odwiedzenia teatru, towarzyszony był przez medyka przybocznego.“

— U tutejszych modniarek i szwaczek, uczyniono w ostatnim czasie wiele zamówień dla Xiężny Beiry; a wczora agent karolistowski z przygotowanemi rzeczami udał się do głównej kwatery.

— Marszałek Clauzel d. 29 t. m., na statku parowym *Chimère*, udał się z Tuluonu do Algieru.

— Письмо изъ Тулона отъ 27 ч. с. м. сообщает: Генералъ Леруа Дюверже, сюда прибылъ и немедленно принялъ команду Верскаго Департамента. Гарнизонъ Анконы не будетъ, какъ говорили на дняхъ распущенъ, но кажется что войска наши совсѣмъ оставляютъ это мѣсто. Пароходъ *le Phare* который на нѣкоторое пространство буксировалъ бомбардирскія суда *l'Éclair* и *Vulcan*, возвратился 11 Октября на рейду. Когда онъ оставилъ сіи корабли, они вышли въ море и если будетъ попутный ветеръ, то они въ первыхъ числахъ Ноября придутъ въ Мексику. Пароходъ *Phare*, оставилъ 17 ч. Гибралтаръ и вѣдетъ на тамошней рейдѣ пароходъ *Hastings*, на которомъ прибыла туда вдовствующая Англійская Королева. Братъ *Meleagre*, отплылъ изъ нашего Порта для занятія мѣста на берегахъ Каталоніи.

3-го Ноября.

Одинъ изъ легитимическихъ Журналовъ утверждаетъ, что Принцесса Беирская при проѣздѣ своемъ, имѣла при себѣ 2 милл. франк. въ векселяхъ, въ золотѣ и алмазахъ.

— Вчера утромъ агентъ Мексиканскаго Правительства съ важными депешами къ Тюльерійскому кабинету, прибылъ въ Парижъ. Говорятъ, что онъ привезъ новыя предложенія со стороны Президента Розаса. Говорятъ о денежномъ вознагражденіи по торговому трактатѣ, по которому Французы должны быть поставлены на равной степени съ дружественными Государствами. Слышно, что Французскій кабинетъ отправитъ агента, который вступитъ въ переговоры съ Мексиканскимъ Правительствомъ.

(A.P.S.Z.)

А Н Г Л И Я.

Лондонъ, 30-го Октября.

Непрекращается слухъ, что Королева вступить въ бракъ съ старшимъ сыномъ владѣтельнаго Герцога Саксенъ-Кобургскаго, который недавно окончилъ науки въ Боннскомъ Университетѣ. Пріуготовительныя мѣры будто уже сдѣланы и слышно, что дѣло будетъ представлено въ началѣ будущаго собранія Парламента на разсужденіе. Герцогиня Кентская будто совершенно согласилась на эту связь. Известно, что Герцогъ Кобургскій съ обоими своими сыновьями присутствовалъ при коронаціи въ Лондонѣ и оставилъ Англію позже всѣхъ гостей. Ея Велич. при семъ случаѣ пожаловала Герцогу орденъ подвизки.

— Новый Испанскій Посоль Генералъ Алава, третьяго дня сюда прибылъ.

— Новѣйшія извѣстія изъ Ньюорка содержатъ мало занимательнаго, кромѣ того, что между Соединенными Штатами и Перуанско-Боливійскою Конфедераціею заключенъ торговый трактатъ. Торговля въ Соединенныхъ Штатахъ все болѣе улучшается.

— Англійскіе Журналы помѣстили третьяго дня изъ Французскихъ газетъ письмо, въ которомъ полагаютъ, что скоро воспламенится война между Англіею и Франціею.

— О нынѣшнемъ состояніи дѣлъ въ Остѣ-Индіи, Ливерпульскій Журналъ по письму изъ Мадрита отъ 23 Юля, сообщаетъ равно возбуждающія опасеніе извѣстія какъ недавно *Times*. По сему, будто обнаруживаются всѣ признаки общей войны въ Индіи. Войска трехъ соединенныхъ Президентствъ, вооружаются къ ужасной борьбѣ и вообще полагаютъ, что верховныя власти правленія получили уже повелѣніе, учредить лагерь изъ 25,000 чел. на берегахъ Кабуля. Также въ письмѣ семъ уведомляютъ, что на рѣкѣ Сетледжъ, захваченъ Посланникъ Редшаха Непальскаго, который долженъ былъ передать Персидскому Шаху воззваніе, что бы онъ напалъ на сѣверозападные границы Британской Ост-Индіи, между тѣмъ какъ въ то же время Радшахъ Непальскій и владѣтель Авы хотѣли подойти къ сѣверо-восточнымъ границамъ и вступить въ Арраконъ.

— По мнѣнію *Morning-Post*, нѣтъ нималяйшаго сомнѣнія, что отъ пребыванія Людвига Наполеона въ Англіи, не предстоитъ никакой опасности для Франціи, ибо здѣсь нѣтъ ни одной партіи столь сильной противу Французскаго Правительства, чтобы онъ могъ употребить ее для своихъ плановъ: „Конечнѣ“ присовѣтуютъ этотъ Журналъ, „радикалы будутъ его принимать торжественно, Г. Юмъ и патріоты его обременятъ мыслями, вознесутъ его до небесъ, но скоро упадетъ сей послѣдній съ своего мѣста, и политически равно такъ будетъ невредимъ, какъ были прежде его дядя Лордъ Пальмерстонъ не имѣетъ ни какой причины поддерживать демократическаго сего революціоннаго героя. Лювикъ Филиппъ не такъ слабъ, какъ былъ Донъ Мигуэль и какъ казался Донъ Карлосъ.“

— Министерскіе Журналы объявляютъ, что по письму изъ Квебека нѣтъ сомнѣнія о возвращеніи Лорда

— В листѣ з Тулону подд. 27 тер. м. читаемъ: Генералъ Leroy Duverger, ту прибылъ и натыхмиаст объялъ dowództwo departamentu Var. Załoga Ankony nie będzie, jak w tych dniach mówiono, rozpuszczoną, lecz zdaje się, że wojska nasze całkiem to stanowisko opuszczają. Statek, parowy *le Phare*, który statki bombardyerskie *l'Éclair* i *Vulcane* ciągnął przez pewną przestrzeń, d. 11 Październ. powrócił na rejdę. Gdy je opuszczają, dwa okręty już wypłynęły były na morze i jeśli wiatr będzie pomyślny, tedy w pierwszych dniach Listopada przybędą pod Meksyk. *Phare* d. 17 opuścił Gibraltar i znalazł jeszcze na tamecznej rejdzie statek *Hastings*, na którym przybyła tam Królowa Angielska wdowa. Bryg *Mélèagre* opuścił port nasz, dla zajęcia stanowiska na brzegach Katalonii.

3 Listopada.

Jeden z dzienników legitymistycznych donosi, że Xiężna Béira, podczas przyjazdu swego, miała przy sobie 2 miliony fr. w wezlach, w złocie i klejnotach.

— Wczora rano agent Rządu Meksykańskiego z ważnemi depeszami do Gabinetu Tuilleryjskiego, przybył do Paryża. Rozumieją, że przywiozł nowe propozycje ze strony Prezydenta Rosas. Mówią o wynagrodzeniu pieniężnem i o traktacie handlowym, przez który Francuzi postawieni być mają na równej stopie z narodami przyjacielskiemi. Słychać, że Gabinet Francuzki wysłał agenta, który ma wejść w układy z Rządem Meksykańskim. (A.P.S.Z.)

А Н Г Л И Я.

Лондонъ, дня 30 го Паździernика.

Не устаея погłosка, że Królowa wejdzie w związeki małżeńskie, ze starszym synem Panującego Xięcia Sasko-Koburgskiego, który niedawno ukończył nauki w Uniwersytecie Bonn. Przygotowawcze kroki mają już być poczynione, i słychać, że rzecz ta wraz na początku zgromadzenia przyszłego Parlamentu, wniesiona będzie na roztrząszenie. Xiężna Kent ma się zupełnie zgadzać na ten związek. Jak wiadomo, Xięże Koburgski obecny był z obodwoma swymi synami na koronacyi w Londynie i opuścił Anglię najpóźniej ze wszystkich gości. Królowa przy tej okoliczności udzieliła Xięciu Order podwizki.

— Nowy Poseł Hiszpański, Jenerał Alava, wczora tu przybył.

— Najnowsze doniesienia z Nowego-Yorku zawierają mało interesujących szczegółów, oprócz tylko, że pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Peruwiańsko-Boliwijską Konfederacyą, zawarty został traktat handlowy. Handel w Stanach Zjednoczonych coraz się polepsza.

— Dzienniki tutejsze wyjęły wczora z gazet francuzkich list, w którym twierdzą o blizkiem wybuchnieniu wojny między Anglią a Francyą.

— O terażniejszym stanie rzeczy w Indyach-Wschodnich, Dziennik LIVERPOOLSKI, uziela, podług listu z Madras pod d. 23 Lipca, równie wzbudzające obawę wiadomości, jak iniedawno *Times*. Podług tego, okazują się wszystkie oznaki wojny powszechnej w Indyach. Wojska trzech związkowych Prezydencyj uzbrajają się do straszliwej walki i rozumieją powszechnie, że od najwyższej władzy Rządowej już przyszedł rozkaz, utworzenia obozu z 25,000 ludzi na brzegach Kabulu. Donoszą także w tym liście, że Poseł Radszacha Nepalskiego, ujęty został na rzece Setledż, który do Szacha Perskiego wiozł wezwanie, ażeby ten napadł na północno-zachodnie granice Angielskich Indyj-Wschodnich, gdy tymczasem Radszach Nepalu i władzca Awy, mieli się zbliżyć ku granicom Północno-Wschodnim i wkroczyć do Arracon.

— *Morning-Post* uważa za niepodpadające żadnej wątpliwości, że pobyt Ludwika Napoleona w Anglii, nie każe się lękać żadnego niebezpieczeństwa: gdyż żadne stronnictwo nie jest tu tak zawziętém przeciwko Rządowi Francuzkiemu, ażeby się dało użyć do jego planów. „Naturalnie, mówi dalej wspomniany dziennik, radykaliści będą go fetowali. P. Hume i patryoci jego sposobu myślenia, wniosą go pod niebiosa; lecz wkrótce ten ostatni z należytego sobie stanowiska upadnie, i politycznie równie tak zostanie nieszkodliwym, jak przed nim byli jego stryjowie. Lord Palmerston żadnej niema przyczyny wspierania roszczeń tego rewolucyjnego bohatera. Ludwik Fillip nie jest tak niedotężnym, jakim był Don Miguel, lub jakim zdawał się być Don Karlos.“

— Dzienniki Ministeryalne donoszą, że, podług listów z Quebeku, żadnej niema wątpliwości o powrocie Lor-

Дургама. Онъ сообщаетъ, что онъ намтривался 20 Октября отправиться оттуда въ Соединенные Штаты и вѣроятно въ Яваръ прибудеть въ Лондонъ.

(A.P.S.Z.)

ИСПАНІЯ.

Мадридъ, 20-го Октября.

Между прочими предложеніями полученными здѣсь изъ Англіи, объявлено даже теперь такое, по которому предполагается учредить общество предпріимчивыхъ Белгійскихъ, Французскихъ, и Испанскихъ капиталистовъ, которое намѣрено пріобрѣсть покупкою отъ Испанскаго Правительства за сумму 60 или 80 милл. піастровъ Филиппійскіе острова. Общество это, если дѣйствительно составится, будетъ состоять подъ главными попечительствомъ Англійскаго Правительства и будетъ къ нему въ такомъ же отношеніи какъ Остъ-Индская компанія. Планъ сей ковенно нѣсколько фантастическій однако и увѣренъ, что онъ уже предложенъ Испанскому Правительству. Проектъ новаго займа, предложеннаго со стороны одного Англійскаго дома, будто вовсе не получил одобренія, а однако Правительство столь скудные имѣетъ источники, что неимѣется въ виду подрячка, чтобы принять на себя поставку потребностей для арміи на будущіе два мѣсяца.

— Придворная газета объявляетъ совершенно неосновательными слухи о существующихъ несогласіяхъ между Правительствами Англіискимъ и Испанскимъ.

— Резервныя войска расположены слѣдующимъ образомъ: Маркизъ Де-Ласъ-Амарилласъ съ 4,000 человекъ стоитъ въ Толедѣ; Генералъ Алезонъ защищаетъ Авилю съ 4,000 чел.; отрядъ состоящій изъ 5,500 чел. подъ начальствомъ Генер. Ногураса расположенъ въ Маахѣ. Эта дислокація имѣетъ ту выгоду, что Правительство сосредоточило значительныя силы въ окрестностяхъ столицы.

(изъ Франц. газ.)

Изъ Логронья пишутъ отъ 22 Октября слѣдующее: Здѣсь получено извѣстіе, чрезъ офицера бывшаго при штабѣ, что Ген. Фанъ-Галенъ принудилъ Кабреру снять осаду города Каспе. Карлисты лишились въ семь дѣлъ 600 человекъ. Ген. Фанъ-Галенъ сдѣлалъ предложеніе Графу Лухано, напасть теперь же на Кантаблеху, если погода тому не воспрепятствуетъ.

(съ Испанскихъ границъ.)

Донъ Карлосъ въ день своего бракосочетанія съ Инфантиною Марією Терезією издалъ слѣдующій Декретъ:

„Движимый отеческою моею любовію къ народамъ, которыхъ Всевышній ввѣрилъ моему попечительству, съ душевнымъ желаніемъ упрочить ихъ благо а также счастье моего семейства, и тронутый до глубины души высокими добродѣтелями, героическимъ поступкомъ при нынѣшнихъ обстоятельствахъ и материнскою заботливостію, которую Инфантина Донна Марія Терезія Браганцкая и Бурбонъ, Принцесса Беарская, дочь Короля Португальскаго, моего высокаго родственника и Шурина Донъ Жуана VI-го Браганцкаго и Донны Маріи Шарлотты Бурбонъ, вдовы Испанскаго Инфанта Донъ Педро Бурбонъ, посвятила себя воспитанію моихъ возлюбленныхъ сыновей, съ того времени какъ благоудбно было Всевышнему воззвать къ себѣ мою любезную супругу Донну Марію Франциску д'Азисъ, я по полученному дозволенію отъ Его Святѣйшества, рѣшился вступить въ бракъ съ помянутою Инфантиною, моею любезною племянницею. Уже 2-го Февраля посредствомъ моего уполномоченнаго Каммергера, Маркиза Обондо, обрученіе происходило въ Зальцбургѣ и моя любезная супруга, благополучно прибыла въ сіи правыя и героическія провинціи; сегодня совершено бракосочетаніе по каноническимъ законамъ. Теперь моя Королевская воля есть та, чтобы торжественный сей актъ, который для моихъ законныхъ вассаловъ долженъ быть столь утѣшительнъ, немедленно былъ обнародованъ какъ только дозволитъ обстоятельства. Данъ въ нашей Королевской главной квартирѣ въ Аскоитіи 20 Октября 1838. Я, Король. Къ Леонскому Епископу.” (A.P.S.Z.)

НИДЕРЛАНДЫ.

Гага, 30-го Октября.

Въначальный обрядъ сына Принца Оранскаго съ Принцессою Виртембергскою, будетъ совершенъ въ эту зиму. Для новобрачныхъ готовятъ дворецъ въ Плейкѣ. (O.G.C.P.)

ГЕРМАНІЯ.

Мюнхенъ, 30-го Октября.

Король осматривалъ сегодня въ Цейтгаузѣ артиллерію, присланную Россійскимъ Императоромъ,

da Durham. Zamierzał on, jak donoszą, odjechać stamtąd 20 Października do Stanow-Zjednoczonych i zapewne w Styczniu przybędzie do Londynu. (A.P.S.Z.)

HISPANIA.

Madyt, 20-go Października.

Pomiędzy innemi projektami, które z Anglii tu otrzymano, ogłoszony także został taki, podług którego ma się urządzić towarzystwo przedsięwziętych Angielskich, Francuzkich i Hiszpańskich kapitalistów, które ma od Rządu Hiszpańskiego, za sumę 60 do 80 mill. piastrow, odkupić wyspy Filipińskie. Towarzystwo to, jeśliby rzeczywiście doszło do skutku, zostawać ma pod główną opieką Rządu Angielskiego i być ku niemu w podobnych stosunkach, jak kompania Wschodnio-Indyjska. Plan ten, zapewne, może być nieco bajeczny, lecz to pewna, że już przełożony został Rządowi Hiszpańskiemu. Projekt nowej pożyczki, która miała być zaproponowaną ze strony pewnego domu Angielskiego, i do którego zdawał się być upoważniony P. Henderson, nie znalazł potwierdzenia, a jednak Rząd tak mało ma źródeł, że się nie mogą znaleźć liweranci, którzyby chcieli przyjąć na siebie zaopatrzenie wojska na przyszłe dwa miesiące.

— Gazeta dworu ogłasza za zupełnie bezasadne pogłoski o istniejących jakoby nieporozumieniach między Rządami Hiszpańskim a Angielskim.

— Dywizye wojska odwodowego tak są teraz rozdzielone: Margr. de las Amarillas z 4,000 ludzi stoi w Toledo; Jenerał Aleson zastania Awilę we 4,000 wojska, a Jenerał Noguras zajmuje prowincyą Mancha z 5,500 ludzi liczącem wojskiem. Rozdział ten zrzucił tę korzyść, że w bliskości stolicy Rząd ma znaczne zastępy.

(Z gazet francuzkich.)

Donoszą z Logrono pod 22 Października: Oficer służbowy przywoził właśnie wiadomość, że Jenerał van Halen zmusił Kabrerę do odstąpienia od oblegania miasta Caspe, a Karliści utracili 600 ludzi. Jenerał van Halen zrobił Hrabiemu Luchana przełożenie, aby teraz jeszcze, jeśli pogoda posłuży, natrzeć na Kantawieję. (G.R.K.P.)

Od granic Hiszpańskich.

Don Carlos w dniu swojego ślubienia z Infantką Maryą Teresą, następujący wydał dekret:

„Poruszony ojcowską moją miłością ku ludom, które Opatrzność najwyższą powierzyła pieczy mojej, z serdecznem życzeniem utrwalenia ich dobra i szczęścia mojej familii, oraz głęboko przenikniony wzniosłemi cnotami, heroicznem postępowaniem wśród teraźniejszych okoliczności i macierzyńską troskliwością, którą Infantka Donna Maria Teresa Braganza i Bourbon, Xiężniczka Beiry, córka Króla Portugalskiego, mojego dostojnego kuzyna i szwagra Don Juana VI, Braganza i Dónny Maryi Karoliny Bourbon, wdowy Infanta Hiszpańskiego Don Pedra de Bourbon, poświęciła około wychowania ukochanych synów moich, od tego czasu, jak podobało się Bogu, powołać do siebie najukochańszą małżonkę moją Donnę Maryą Franciszkę d'Azis, po otrzymanej dyspensie od J. Świątobliwości, postanowiłem, z pomienioną Infantką moją najukochańszą siestrzenicą, wejść w związki małżeńskie. Gdy już d. 2 Lutego przez mojego Pełnomocnika Szambelana Margrabiego Obondo, odbyły się zaręczyny w Salzburgu i moja najukochańsza Małżonka szczęśliwie przybyła do tych prawych i heroiczných prowincyj; zatem dzisiaj dopełnione zostało zaślubienie podług praw kanonicznych. Teraz moją Królewską wolą jest, ażeby akt ten urządzony, który tyle musi być pocieszającym dla moich prawych wassalów, tak prędko, jak tego dozwolą okoliczności, mógł być ogłoszony. Dan w naszej Królewskiej głównej kwaterze w Azcoitia 20 Października 1838. Ja, Król

Do Biskupa Leonu.” (A.P.S.Z.)

NIDERLANDY.

Haga, dnia 30 Października.

Obrząd ślubny syna Xięcia Oranii i Xiężniczki Württemberskiej odbędzie się jeszcze w ciągu tej zimy. Pałac na Plein przyrządzają na mieszkanie dla przyszłych małżonków. (G.R.K.P.)

NIEMCY.

Monachium, 30-go Października.

Król Imc opatrywał dzisiaj armaturę przyslaną od Cesarza Jego Mości Rossyjskiego, przywiezioną przed

которых за несколько дней привезъ сюда молодой Князь Долгорукий. Онъ состоитъ изъ огнестрѣльнаго и бѣлаго оружія разнаго рода, употребляемаго въ Русской арміи, изъ лагерныхъ палатокъ и проч. (A.P.S.Z.)

Карлсруэ, 27-го Октября.

Здѣсь получено извѣстіе, что Прусскій Король назначилъ городъ Потсдамъ сборнымъ мѣстомъ сельскихъ хозяевъ Германіи на 1839 годъ, и повелѣлъ Министру Внутреннихъ Дѣлъ оказывать сему обществу нужныя пособія, изъ Государственныхъ капиталовъ.

Лейпцигъ, 31-го Октября.

Вчера разорвало съ ужаснымъ трескомъ, сделанный изъ листоватаго желѣза, резервуаръ большаго гасометра. Резервуаръ этотъ не выдержалъ давленія воды; взрывъ развалилъ строеніе, въ которомъ стоялъ гасометръ, и значительно повредилъ стоявшія рядомъ малые гасометры. Вода прорвала въ гасо-проводныя трубы нѣкоторыя строенія; и залила пламеники, что произвело въ почтовой экспедиціи большое замѣшательство. Обстоятельство это, тѣмъ не пріятнѣе, что удостовѣряетъ въ недоброжелательствѣ людей, возстающихъ противъ освѣщенія гасомъ.

Франкфуртъ на Майнѣ, 2-го Ноября.

Говорятъ, что находящійся здѣсь уже дней 7, агентъ дома Ротшильдовъ въ Мадридѣ, Г. Вейсвейлеръ, отъѣзжаетъ завтрашній день въ Испанію. Слухи о заключеніи съ Испанскимъ Правительствомъ новыхъ условій о займѣ, весьма сомнительны. (O.G.C.P.)

И т а л і я.

Римъ, 23-го Октября.

Прошедшее Воскресенье Др. Алерцъ изъ Ахена сюда прибылъ. Извѣстія полученныя имъ о вновь наступившей болѣзни Папы, заставили его увѣриться о состояніи, прежде уже средствами его излѣченной болѣзни рака на носу Папы. Вчера утромъ онъ уже посѣщалъ Его Святѣйшество и увѣрился, что болѣзнь повилась теперь опять съ гораздо большою силою, нежели прежде. Употребляемое прежде Гельмонтское средство Др. Алерцъ на этотъ случай оставилъ, и надѣется собственномъ изобрѣтеніемъ успѣть въ доставленіи помощи и кажется уже отъ самаго Папы получилъ приглашеніе, немедленно начать леченіе.

— Сегодня, Папа переѣхалъ на зиму изъ Квиринала въ Ватиканъ, откуда отправится въ Кампанію.

— Г. Тьеръ прибылъ сюда изъ Італіи, осматриваетъ теперь Римскія древности и намѣревается посѣтить музеи, галлеріи и публичныя бібліотеки, въ коихъ онъ нашелъ важныя документы для Тосканской Исторіи, которую онъ теперь пишетъ. (A.P.S.Z.)

С м ѣ с ѣ.

Возвращеніе Энковой кометы.

Берлинскій астрономъ и Профессоръ Г. Энке, помѣстивъ въ номерахъ 353 и 354 *Astronomische Nachrichten* новую статью о маленькой кометѣ, которая возвращается къ намъ всякіе три года и носить его имя; но которую онъ, изъ скромности, продолжаетъ называть Понсовою кометою. Въ послѣдній разъ она была видна лѣтомъ 1835 года, то есть, видна только въ телескопъ, и тогда положеніе ея на небѣ было не удобно для наблюденій. „При нынѣшнемъ появленіи, говорить ученый профессоръ, она будетъ имѣть поговорить то же самое теченіе, какое имѣла въ 1795 году, когда въ одно время была открыта въ *Slough* Гершельемъ, въ Парижѣ *Pons*’омъ и въ Берлинѣ самимъ Г-мъ Энке. Седьмого Ноября, новаго стила, она подойдетъ такъ близко къ землѣ, какъ только ей возможно подойти (все таки она будетъ не ближе 29,500,000 верстъ отъ насъ), и тогда ея сіяніе будетъ самое сильное. Вероятно, можно будетъ наблюдать ее около полудни Октября даже въ довольно слабые телескопы. Въ Ноябрѣ она будетъ видна только послѣ заката солнца и передъ восхожденіемъ его а въ Декабрѣ только по утру и то наврядъ ль.“ Точки ближайшаго своего разстоянія отъ солнца она достигнетъ 19 Декабря 1838 въ полдень. Главная заманчивость нынѣшняго возвращенія Энковой кометы состоитъ въ томъ, что этотъ крошечный пузырь свѣта можетъ послужить средствомъ къ опредѣленію толщину меркурія, не теперь, а со временемъ, когда другіе элементы будутъ опредѣлены съ достаточною точностью. Лапласъ, въ шестой книгѣ своей *Mécanique céleste*, назначилъ меркурію не съ большимъ одну пятую сотъ тысячную часть толщину солнца, распротраня предположительно на меркурія замѣчаніе, сдѣ-

лканъ днями черезъ мѣлаго Кіеца Доѣторукіе. Jest to broń palna i sieczna różnego rodzaju, jaka używana jest w wojsku Rosyjskim, obozowe namioty i inne. (A.P.S.Z.)

Karlsruhe, 27-go Października.

Nadeszła tu wiadomość, że Król Pruski dozwolił, aby miasto Potsdam przeznaczone było na rok 1839 na miejsce zgromadzenia się Niemieckich gospodarzy wiejskich. Przytém polecił Monarcha Ministrowi Spraw Wewnętrznych, skutecznie wspierać to zgromadzenie funduszami krajowemi.

Lipsk, 31-go Października.

Wczora wieczorem, z wielkim łaskotem, pękł z żelaznych blatów zrobiony rezerwoar, należący do budującego się wielkiego gazometru. Nie mógł wytrzymać parcia wody. W skutku tego wypadku, nie tylko budynek, w którym stał gazometr, był zniszczony, ale i obok stojące małe gazometry, mocno uszkodzone zostały. Woda wcisnęła się do rur, gaz prowadzących do niektórych bndowli; w jednej chwili pogasły światła, co na początek stało się powodem do wielkiego zamieszania. Wypadek ten, jest tym smutniejszy, że utwierdza nieprzychylność osób, przeciwnych temu rodzajowi oświecania.

Frankfort, n. M. 2-go Listopada.

Słychać, że bawiący tu od tygodnia agent domu Rothschildów w Madrycie, P. Weisweiler, odjeżdża jutro do Hiszpanii. Pogłoski o mającym się zawrzeć układzie z Rządem Hiszpańskim, w zględem nowej pożyczki, są bardzo wątpliwe. (G.R.K.P.)

W z o s n y.

Rzym, 23 Października.

Przeszłej niedzieli d. 21 Października, Dr. Alertz z Akwis-granu tu przybył. Wiadomości, jakie doszły do niego o chorobie Papieża, która na nowo powróciła, spowodowały go, do przekonania się osobiście o stanie dawniej już uleczonej jego środkami chorobie raka na nosie Papieża. Wczora rano odwiedzał już Jego Świątobliwość i przekonał się, że choroba ta bez wątpienia znowu wystąpiła z większą mocą, aniżeli pierwiej. Używany dawniej środek Helmontowski, na ten przypadek zaniedbany został przez Dra Alertz; lecz spodziewa się on własnymi wynalezionemi przez się środkami, wkrótce do dawniejszego przywrócić stanu zdrowia, i zdaje się powołany już zostać przez Papieża, wziąć się natychmiast za kuracyę. (A.P.S.Z.)

— Dziś przed południem przeniósł się Ojciec Św. z całym swoim dworem z pałacu Kwirynalskiego, na zimowe mieszkanie do Watykanu, skąd ma wyjechać do Kampanii.

— P. Thiers przybył tu ze Włoch północnych; obecnie zajmuje się starożytnościami rzymskimi, przytém zwiedza galerye, muzea i publiczne biblioteki. W tych ostatnich poznajdował ważne dokumenta do historii Toskanii, której piśaniem teraz się zajmuje. (G.R.K.P.)

Rozmaitości.

Powrót Komety Enckego.

P. Encke, astronom i professor berliński, umieścić w Nrach 353 i 354 wydawanego przez siebie dziennika p. t. *Astronomische Nachrichten*, nowy artykuł o nadziejnym komecie, powracającym do nas co trzy lata i noszącym jego nazwisko, a który on przez skromność nazwał kometą Pongego. Ostatni raz widziano go w lecie 1835 roku, ale tylko za pomocą teleskopów, położenie zaś jego na niebie nie było do postrzeżeń dogodnie. „Przy terazniejszem ukazaniu się jego, mówi uczony profesor, kometa ten miesiąc będzie tenże sam biez, jaki miał w roku 1795, kiedy o jednym czasie odkryty został w *Slough* (przez Herschela), w Paryżu (przez Pongego) i w Berlinie (przez samegoż P. Encke). W dniu 7 Listopada, podług nowego kalendarza, rzeczonej kometa będzie najbliżej naszej ziemi (zawsze jednak w odległości 29,500,000 wiorst) i wtedy światło jego będzie najmocniejszem. Można zapewne będzie czynić nad nim postrzeżenia w połowie Października, za pomocą nawet małych teleskopów. W Listopadzie widzialny będzie tylko po zachodzie i przed wschodem słońca; w Grudniu zaś tylko z rana, i to nie pewnie.“ W punkcie największego swego zbliżenia do słońca, znajdować się będzie w dniu 16 Grudnia r. b. o południu. Powrót komety Enckego, z tego powodu najbardziej jest interesującym, że to małe, przezrocyste ciało, może podać środek do oznaczenia bryłowatości Merkurego, nie teraz wprawdzie, lecz z czasem, kiedy inne elementy z dokładnością oznaczone zostaną. Laplace, w księdze szóstej swojej *Mécanique céleste*, twierdzi, że bryła Merkuryusza mało-co jest większa od jednej pięćkroć sto-tysięcznej części bryły Słońca, (2)

ланное относительно земли, юпитера и сатурна, что плотности толщ ихъ находятся болѣе или менѣе въ обратномъ содержаніи разстояній ихъ отъ солнца. Ни одно небесное тѣло, текущее въ замкнутой орбитѣ, не можетъ по временамъ подходить такъ близко къ меркурію какъ эта комета. Въ 1835 году она протекла мимо его на разстояніи почти 15,000,000 верстъ, а въ нынѣшнемъ году пойдетъ не далѣе какъ на 2,500,000 верстъ. Такимъ образомъ можно будетъ узнать, какое дѣйствіе окажетъ притягательная сила меркуріа на эпоху слѣдующаго возвращенія кометы къ ближайшей точкѣ ея отъ солнца и по этому судить, вѣрно ли или нѣтъ Лапласово опредѣленіе плотности меркуріа. Г. Бромикеръ произвелъ подъ руководствомъ Профессора Энка огромныя вычисленія, чтобы привести въ ясность всѣ, зависѣвшія отъ разныхъ планетъ, возмущенія хода кометы въ три послѣдніе оборота ея около солнца, и на этихъ то выводахъ основана весьма подробная эфемерида кометы, приложенная въ концѣ статьи.

Необходимость застаго возобновленія матеріи коровьей оспы.

Мы считаемъ нужнымъ обратить вниманіе врачей и прививателей коровьей оспы на важное преніе, которое происходитъ теперь во многихъ Академіяхъ Наукъ, особенно въ Парижской, и въ высочайшей степени занимательно для всякаго изъ насъ. Рѣчь идетъ о томъ, чтобы рѣшить вопросъ, давно уже предложенный нѣкоторыми наблюдателями: прививаніе коровьей оспы есть ли вообще только средство предохранительное на извѣстный періодъ времени, по истеченіи котораго должно вторично привить ее тому же человѣку, или коровья оспяная матерія, вывезенная изъ Англии, теряетъ свою силу, пройдя черезъ нѣсколько поколѣній? Болѣе и болѣе частые случаи появленія естественной оспы у людей, которымъ въ дѣтствѣ привита была коровья, и продолжительныя наблюденія многихъ ученыхъ врачей въ Германіи и Франціи надъ усѣхами вторичнаго прививанія, доставили теперь средство извѣстному доктору Breschet подвергнуть сравнительной оцѣнкѣ слѣдующимъ образомъ: 44,000 случаевъ, и результатъ его выводовъ показываетъ, что коровья оспяная матерія дѣйствительно теряетъ свою предохранительную силу пройдя черезъ извѣстное число прививаній. Слѣдствіе этого заключенія очень ясно: надобно какъ можно чаще выписывать изъ Англии свѣжую оспяную матерію, взятую прямо съ груди тѣхъ коровъ, отъ которыхъ получиль ее Дженнеръ, и само благоразуміе воспрещаетъ доверять матеріи, которая уже служила нѣсколько лѣтъ для прививанія и берется съ послѣдняго ребенка. Несмотря на убѣдительность факта, выведеннаго изъ такой огромной массы достовѣрныхъ наблюденій, Парижская Академія Наукъ сочла этотъ вопросъ столь важнымъ, что не осмѣлилась основать, на донесеніи доктора Breschet, рѣшенія, которое могло бы встревожить множество родителей; она назначила награду за лучшее разсужденіе, которое, къ первому числу будущаго Апрѣля, рѣшитъ, посредствомъ новыхъ доказательствъ, вопросъ: *Коровья оспяная матерія, настоящая и гистая, есть ли только средство предохранительное временное, или эта матерія теряетъ свою спасительную силу послѣ извѣстнаго числа прививаній.*

Змѣи, водиліяся въ лѣсахъ Кавказской Области.

Змѣи, кои составляютъ на Кавказѣ лакомое блюдо, не суть обыкновенныя, тѣмъ менѣе, ядовитыя; онѣ обитаютъ въ тамошнихъ лѣсахъ, въ особенности въ казенномъ лѣсѣ при Змѣиной горѣ, что близъ желѣзныхъ минеральныхъ водъ; онѣ никогда не бросаются на человека. Осматривая лѣса, особенно весной, для повѣрки выставленнаго въ лѣсу въ сажени дровянаго лѣса, мнѣ часто (говорить Г. Шелемъ) случалось видѣть змѣй десятками, грѣющахся на солнцѣ. Для употребленія въ пищу, готовятъ ихъ особннымъ способомъ: предварительно вѣшаютъ за хвостъ, чтобы дать стечь жиру и негоднымъ частямъ внутренности; затѣмъ вымачиваютъ въ щелокѣ нѣсколько сутокъ. Мясо этихъ змѣй чрезвычайно нѣжно; особенно маринованныя превосходятъ онѣ даже обыкновенныхъ напихъ угрей. Онѣ бывають величиною отъ 1 до 2 аршинъ, цвѣта желтоватаго, почему и извѣстны на Кавказѣ подъ названіемъ желтопузовъ. Хотя, какъ сказано, онѣ не бросаются и не причиняютъ вреда человѣку, по при нанесеніи имъ ударовъ защищаются хвостомъ, имѣя въ немъ особенную силу. (Л. Ж.)

rozciągając przez przypuszczenie do Merkurego spostrzeżenie, uczynione względem Ziemi, Jowisza i Saturna, to jest: że zsiadłość brył ich jest mniej więcej w stosunku odwrotnym odległości ich od Słońca. Zadne ciało niebieskie, po krzywiznie w sobie zamkniętej krążące, nie może nigdy tak się zbliżyć do Merkurego, jak ten kometa. W r. 1835 ten ostatni znajdował się od pierwszego w odległości około 15,000,000 wiorst, a w roku bieżącym przechodzić będzie w odległości tylko 2,500,000 wiorst. Z tego zatem można będzie przekonać się, jaki okaże skutek atrakcyi Merkurego, w czasie następnego powrotu komety do najbliższego punktu przystonecznego i stąd wnosić o prawdziwości podanej przez Laplace zsiadłości Merkurego. P. Bromiker wykonał, pod kierunkiem Professora Enckego, wielki rachunek, celem objaśnienia zawisłych od różnych planet zmian biegu tego komety, zaszytych w ciągu trzech ostatnich jego obiegów około słońca; na tych-to wyrachowaniach opartą jest bardzo szczegółowa efereryda komety, do tego artykułu dołączona. (G.R.K.P.)

Konieczność częstego odnawiania materii ospy krowiej.

Zdaje się nam być rzeczą potrzebną, zwrócić uwagę lekarzy i szczepiących ospę krowią, na ważne spory, toczące się teraz po wielu akademiach, mianowicie Paryzkiej, wielce każdego z nas zajmować mogące. Idzie tu o rozstrzygnięcie kwestyi, oddawna już rzucanej przez niektórych postrzegaczy: czyli szczepienie ospy krowiej jest w ogólności, tylko środkiem ochronnym na pewny okres czasu, po upływie którego potrzeba powtórnie zaszczipić ją tejże samej osobie; czyli też materya ospy krowiej, pierwsiastkowo wywieziona z Anglii, skutek swój utracą, przeszedłszy przez kilka pokoleń? Coraz częstsze przypadki zjawiania się ospy naturalnej u osób, którym w dzieciństwie zaszczipioną była ospa krowia, i ciągłe dostrzegania wielu uczonych lekarzy w Niemczech i Francyi nad skutecznością powtórnego szczepienia, nastęrczyły teraz, znanemu Doktorowi Breschet, możność ocenienia porównawczo przeszło 44,000 przypadków, a rezultat jego wnioskowań dowodzi, że materya ospy krowiej rzeczywiście utracą swoją własność ochronną, przeszedłszy przez pewną liczbę szczepień. Z tego wniosku oczywiście wynika, że potrzeba, ile możności, najczęściej sprowadzać z Anglii świeżą materją ospową, wziętą z wymion takich krów, z jakich brał ją Jenner; sam zaś rozsądek nie dozwala ufać materji, która już lat kilka do szczepienia służyła i bierze się z ostatniego dziecka. Pomimo dowodliwości factum, wprowadzonego z tak wielkiej masy wiarygodnych spostrzeżeń, akademія nauk w Paryżu, kwestją tą uznała za tak delikatną, że, nie śmiejąc opierać na raporcie Dra Breschet swojej opinii, któraby zatrwodzić mogła mnóstwo rodziców, wyznaczyła nagrodę za najlepszą rozprawę, w dniu 1-go Kwietnia roku następnego złożyć się mającą, która za pomocą nowych dowodów rozwiąże pytanie: *Czy materya ospy krowiej, prawdziwa i czysta jest tylko środkiem ochronnym tymczasowo, czyli też ta materya skuteczność swą, po pewnej liczbie szczepień, utracą?*

Węże, właściwe lasom obwodu Kaukaskiego.

Węże, na Kaukazie, do przysmaków stołowych należące, nie są zwyczajne, a tym bardziej nie są jadowite; lęgną się one w lasach tamecznych, zwłaszcza w lesie Rządowym około Wężowej-góry (Змѣиная гора) niedaleko źródeł wody mineralnej żelaznej; nigdy jednak na ludzi się nie rzucają. Zwiedzając ten las, szczególnie podczas wiosny, dla rewizyi złożonego w stosy drzewa, zdarzyło się mi (powiada P. Szelem) często widywać po kilkanaście tych wężów, grzejących się na słońcu. Do jedzenia przygotowują je szczególnym sposobem: naprzód, wieszają za ogon, aby dać ściec tłuszczowi i nieczystościom z trzewów; potem moczą w ciągu przez dni kilka. Mięso tych wężów jest niezmiernie delikatne, a marynowanych smaczniejsze nawet od naszych zwyczajnych węgorzy. Węże te bywają na 1 do 2 arsz. długości, a kolor mają żółtawy, dla czego też zowią je na Kaukazie *żółtopuzami*. Lubo, jak się wyżej rzekło, nie rzucają się i nie szkodzą ludziom, potraczone jednak bronią się ogonem, w którym wiele mają siły.